

Душа міста

Еміль Верхарн

Переклад: Микола Терещенко

Здається, дахи зникли десь у млі,
І розтопилися дзвіниці та шпилі
У цих червоних димних ранках,
Де коливаються вогні в ясних серпанках.

Зігнулись над мостами дуги
І кидають уздовж похмурих вулиць смуги;
І поїзд стомлено гарчить.
А десь пихтить,
Закашлявсь пароплав над берегами.

Повзуть похмурими рядами
По вулицях і на мостах
Тремтячі тіні й сіють жак
В людських роз'ятрених серцях.
Серед густих міських туманів.

Повітря сірку з нафтою вдихає;
А сонце тінями спотвореними грає;
І схвилювався дух раптовим дивом.
Таким чудним і неможливим;
І добродійність, і злочинство там,
У сутінках камінних брам,
А на брукованих потрісканих майданах
Тріпоче зведеним крилом
Орел суворий над базальтовим чолом.
Що заховалось у туманах.

О, віки й віки над містом,
Над його минулим,
Що було гірким і чулим,
Скорбним і врочистим!
О, віки й віки над ним,
Із життям його страшним,
Що клекоче дні та ночі

Божевільними вогнями
Над камінням, над домами!

Спочатку декілька хатин і декілька жерців,
Церкви страшні, звідкіль лунає спів;
І світло істин дивних і нових
Розбуркує свідомість розумів сліпих;
Зубчасті вежі монастирських мурів;
І панський хрест замість тортурів;
Ченці, попи, пани, раби та кріпаки;

Ляне убрання, ряси, мітри, клобуки;
І боротьба людей, і вибухи снаги
В ім'я зневаги і в ім'я пихи;
І зненависть берла, і лють царів неситих,
Що ставлять на кістках покараних, забитих.
Своє скривавлене, гнітуче право,
Яке зміцняє їх держави.

А потім місто повстає в степах,
Воно запалюється волею в серцях;
Народні кігті й щелепи царів;
Підземні поривання в тінях вечорів
До хмар, до ідеалів безтілесних;
І дзвони виють під шатром небесним;
І полум'я визволення кругом стоїть,
Стовпами золотими упирається в блакить;
Сторінки книг, суворих і безкраїх,
Палають правдою, мов на Синаях;
Не люди, а герої ходять по землі,
Озброєні серцями, що горять в імлі;
Прокинулось сумління, і родиться бажання,
І клекотить надія в вибухах повстання;
А на байдужих ешафотах ранньою порою
Підносять голови криваві над юрбою.

Тисяча літ місту,
Повному дивного змісту;
Під облогою років і днів
Зустрічає щохвилі воно ворогів
Переможно, звияжно, іскристо.

Серце морями кипить! нерви бушують вітрами!
Скільки вузлів зав'язалось серед міської нестями!
О, переможне, всю землю воно обіймає,
А переможене всесвіт собою жахає;
Вічно в поразці й тріумфі своїм
Велетнем сяє воно, і вогні серед ночі,
Мов безмежні, засмучені очі,
Досягають планет і зоріють над ним!
О, віки й віки над ним!

Його душа похмурим ранком,
У кожному атомі бринить
Під млистим запашним серпанком,
Його душа безмежна, мов блакить
Мов баня над високим ганком,
Його душа між тінями блукає,
Яким нема кінця, не видно краю;
Його душа страшна, похмура,
Своїм завзяттям трощить мури,
Його душа, сполучивши минуле
З сучасністю, прийде не де, а почула.
О! світ невтомних поривань гінких,
З легенькими, що засахались на путі
До незнайомих далів у житті,
Світ, що несе з просторів золотих
Закони, дні, однакові для всіх;
Їх викопують люди з-під туманів,
Дістануть, виловлять із океанів.
Сьогодні світ трагічний і блідий,
Але його душа вночі і вдень спішить
До вічної єдиної мети,
До безконечності, щоб там спочить.

О, віки й віки над містом!

Вмерла мрія стара і кується нова, невідома,
Що димить у поту і мізках,
На робочих руках і лобах,
Підступає до горла сіроми,
Що хотів би до неба підкинути її,
Прокричать, розповсюдять, розлиють по землі,

І звідусіль ідуть до нього,
Одні з містечок, інші з хуторів,
З далеких, позабутих, мовчазних полів;
І свідки руху їх довічного, живого,
Шляхи на роздоріжжі днів,
Мов оживають, — їхня кров
Пульсує знов і знов.
О мріє! ти на хвилях диму
Над вежами зогнілими, старими,
До горизонтів піднялась;
І навіть у часи людської туги
Ти підіймаєш світлі руки
І ллєш на нас
Своє гаряче світло вечорами,
Оздоблене коронами й зірками.

Та що нам до колишніх мук,
До казанів міських, де бродить скорбний дух,
Коли в туманах, угорі над нами,
Грядє новий Христос у німбах золотих,
І буде нас, людей земних,
Хрестить новими, іншими зірками!

Джерело: Державне видавництво художньої літератури, Київ, 1946.

Переклад: Микола Терещенко